

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

39. TÝDEN (21.9.2026)

Kamil Holý a Kateřina Kovaříková

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

S návratem počasí do „normálu“ přibývá podzimních škůdců. V neošetřovaných porostech se může rychle přemnožit mšice zelná a housenky různých druhů motýlů. Výskyt dřepčίκů rodu *Phyllotreta* je podprůměrný, škodí jen v některých porostech, nízká početnost je i na řepkách, kde dominuje velký dřepčíc olejkový. Molice škodí jen v dříve napadených porostech. Listy celeru mohou poškodit svilušky, ale nízké teploty a přehánky by měly početnost snížit. Celer a další plodiny mohou v půdě poškodit housenky osenice polní - nálet dospělců do lapáků i kladení pokračuje. V půdě jsou aktivní drátovci.

Brukvovitá zelenina - nejčastějšími škůdci na sledovaných lokalitách jsou tento týden mšice zelná a molice, pod prahem škodlivosti (několik nakousaných listů) housenky můry kapustové, běláška řepového a vzácně zápředníčka. Malí dřepčící rodu *Phyllotreta* téměř žádní, ale ti jsou schopni během několika dní znovu přilétnout z okolí. Na hlávkách citlivých odrůd zelí nádorky po sání třásněnek. V nasávacích pastech ÚKZÚZ přeletující mšice broskvoňová, ale ta v tuto dobu preferuje mladou řepku, ale může škodit i na zelenině.

Ostatní zelenina - mladé porosty cibule zatím bez třásněnek. Na celeru světlá, posátá místa na spodu listů od svilušek, spolu s nimi tam mohou být minoritně i třásněnky. Pokračuje let osenice polní, kladení a líhnutí housenek, monitorovat celer a další rizikové plodiny, škodit může až do října. Na řepě, špenátu a listech dalších plodin mohou škodit housenky můry kapustové a dalších můr. Na podzemních orgánech škodí drátovci - pozemky s vyšším výskytem sklídit co nejdříve. V hniјících částech rostlin mohou být neškodné, saprofágní druhy bezobratlých. Pozdní mrkev může poškodit pochmurnatka mrkvová.

Rizikové: mšice, molice, housenky, dřepčící, zápředníčci, osenice, drátovci, třásněnky aj.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- tento týden téměř nulový výskyt, nejsou ani na řepkách, výdrolech či meziplodinách v okolí, ale početnost se může rychle měnit
- do několika dní může dorazit nová migrační vlna.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Nezakryté porosty ošetřit proti dospělcům.

Mšice zelná

- už se nejedná o novinku, ale kontinuální přilet bez pravidelného opakování postřiků vede k růstu kolonií, které zpomalují růst rostlin a způsobují různé deformace.

Monitoring - dospělci s křídly i bez a nymfy jsou většinou ukryty na spodní straně listů nebo v srdéčkách. Tvoří různě velké kolonie pokryté šedým, voskovým povlakem, po kterém může přípravek stékat - bez kvalitního smáčedla nemusí účinkovat.

Ochrana - početnost užitečných organismů malá, za nízkých teplot regulace nedostatečná, bez postřiků se kolonie rozrůstají. Kontinuální přilet nových samic může vzbuzovat zdání neúčinnosti přípravků (rezistence), ale chyba je buď v dlouhém intervalu mezi postřiky nebo nekvalitní aplikaci.

Molice vlašovičnicková

- postupný přelet na zimní hostitele, v zamořených porostech početnost stále vysoká.

Monitoring - všechna stadia na spodní straně listů, pupária před líhnutím tmavá.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Ošetření v závislosti na početnosti dospělců a jednotlivých vývojových stádií.

housenky můr a bělásků

- zvyšuje se početnost housenek různých druhů můr (zelná, kapustová aj.), škodí na listech, mohou se vžírat do hlávek. Housenky můr jsou často v kombinaci s bělásky.

Monitoring - v listech různě velké otvory, housenky ukryté na spodní straně listů, zbarvení většinou s převahou zelené barvy - splývají s listy. Malé instary se mohou zaměnit za housenky zářezníků.

Ochrana - na malé housenky, před poškozením listů.

Zápředníček polní

- v letošním roce početnost podprůměrná, škody mohou být pouze lokální.

Monitoring - dospělci ve feromonových lapácích nebo vizuálně na rostlinách. Zeleně zbarvené housenky na spodní straně listů.

Ochrana - sítě znemožní kladení. Ošetření proti nejmladším housenkám před objevením škod.

Osenice polní

- tento i minulý týden v lapácích okolo 10 dospělců/týden, výskyt je rozvleklý, kladení a líhnutí housenek, mohou se objevit lokální škody - ohniska. V oblastech s pravidelnou škodlivostí monitorovat výskyt housenek.

Monitoring - housenky většinou ukryté v půdě v okolí rostliny nebo v paždí listů, žír v noci. Přítomnost se pozná podle požerků, na celeru např. požrané dolní části řapíků. Přemnožení je většinou lokální - monitorovat na více místech - transekt napříč polem.

Ochrana - ošetření proti nejmladším housenkám, které žerou na nadzemních částech. Starší housenky zůstávají trvale v půdě - ochrana nefunguje. Housenky jsou

aktivní v noci - postřík navečer nebo v nočních hodinách.

Třásněnky

- na mladých porostech vzešlé cibule zatím žádné třásněnky, většinou naletují až na starší porosty s 3 a více listy.

Monitoring - jsou většinou ukryté mezi listy u báze. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - vzešlé porosty jsou k výskytu třásněnek tolerantnější, ochranu provádět až při poškození listů sáním.

Sviluška chmelová

- na listech celeru kolonie svilušky, početnost většinou nízká - vada vzhledu. Pokud se sklízí jen bulvy bez listů, sviluška sama zmizí v důsledku počasí.

Monitoring - dospělci i nymfy na spodní straně listů, kde vytvářejí pavučinky. Posáté

části světlé až nažloutlé. Malá velikost - použít lupu.

Ochrana - důležité je ošetřit spodní stranu listů, registrované jsou většinou pouze oleje účinkující kontaktně.

Drátovci - larvy kovaříků

- škodí až do podzimu, migrace do hlubších vrstev půdy nastává až s nástupem nízkých teplot.

Monitoring - sledovat poškození podzemních orgánů + počet larev v okolí konzumních částí.

Ochrana - nejvíce poškozené části pozemků sklídit co nejdříve. Čím déle zůstanou např. brambory na pozemku, tím vyšší bude poškození. Za sucha škody vyšší.

Užitečné organismy

- početnost nízká, občas slunéčka a pestřenky, v některých lokalitách i mšicomaři. Početnost většinou nestačí k redukci populací mšic.

Housenek můr přibývá

Přemnožená mšice zelňá

V napadených porostech zůstává molice, uprostřed vylíhlé pupárium pestřenky

Zelí poškozené sáním třásněnek

Posátá spodní strana listu celeru se sviluškami

Plošné miny vrtule celerové